

Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Tiyatro Metni Uyarlama Çalışması: Tuncer Cücenoglu, Boyacı¹

Hasan KARAKAŞ²

Halil Erdem ÇOCUK³

Öz

Bu makalede; Tuncer Cücenoglu'nun *Boyacı* adlı tiyatro eseri, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki bireylere yönelik uyarlama süreci üzerinden ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yürütülen bir doküman analizi çalışmasıdır. Araştırmanın veri setini, Tuncer Cücenoglu'nun *Boyacı* adlı tiyatro metni ve bu metnin B2 düzeyine uyarlanmış versiyonu oluşturmaktadır. Veriler metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Uyarlama sürecinde öğrencilerin anlamlandırmada güçlük yaşayabileceği uzun ve karmaşık cümleler, deyimler, eksilteli ifadeler ve kültürel göndermeler tespit edilmiş; bu öğeler sadeleştirme, açıklama ve değiştirim yoluyla öğrenci düzeyine uygun hâle getirilmiştir. Bu işlemler sırasında metnin özgün yapısı, bağdaşıklık ve bağlaşıklık unsurları korunmuştur. Uyarlanan metin üzerinden, Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin (DOABM) eylem odaklı yaklaşımı merkeze alınarak “alımlama, üretim, etkileşim ve aracılık” basamaklarını hedefleyen etkinlikler tasarlanmıştır. Dramatizasyon, iş başvurusu formu hazırlama, rol yapma, doğru-yanlış alıştırmaları gibi etkinliklerle öğrencilerin hem yazılı hem sözlü üretim becerilerini geliştirebilmeleri hedeflenmektedir. Ayrıca metnin yapısal görünümü ve sözcük türü dağılımı, orijinal metinle karşılaştırılmış; içerik bakımından konunun, işlevin, başlığın ve anahtar sözcüklerin korunduğu ortaya konmuştur. Sonuç olarak tiyatro metinlerinin pedagojik uyarlama

¹ Bu makale, Doç. Dr. Halil Erdem ÇOCUK danışmanlığında Hasan KARAKAŞ tarafından hazırlanan ‘Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Bir Tiyatro Metni Uyarlama Çalışması: Tuncer Cücenoglu, Boyacı’ başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Doktora öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, hasan.karakas@std.yildiz.edu.tr ORCID: 0000-0001-6527-5097.

³ Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, halilerdemcocuk@gmail.com ORCID: 0000-0003-0027-4223

Kaynak gösterme: Karakaş, H. ve Çocuk, H. E. (2026). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde tiyatro metni uyarlama çalışması: Tuncer Cücenoglu, Boyacı. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 11(2), 385-417.

Geliş tarihi: 27.10.2025 – Kabul tarihi: 06.05.2026

Doi: 10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v01i1i2003

süreciyle yeniden düzenlenmesinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hem dilsel hem de kültürel öğrenmeye katkı sunabileceği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: *Yabancılar Türkçe öğretimi, metin uyarlama, metin-dilbilim, tiyatro metni, eylem odaklı yaklaşım.*

Drama Text Adaptation Study in Teaching Turkish as a Foreign Language: Tuncer Cücenoglu, Boyacı

Abstract

In this article, Tuncer Cücenoglu's play Boyacı is examined in detail through the adaptation process for B2-level learners of Turkish as a foreign language. This research is a document analysis study conducted within the framework of a qualitative research approach. The dataset of the study consists of Tuncer Cücenoglu's theatrical text Boyacı and its adapted version for the B2 level. The data were analyzed using the descriptive analysis technique within the framework of textlinguistic criteria. During the adaptation process, long and complex sentences, idiomatic expressions, elliptical constructions, and cultural references that learners might find difficult to comprehend were identified; these elements were rendered suitable for the learners' level through simplification, clarification, and modification. Throughout these procedures, the original structure, cohesion, and coherence elements of the text were preserved. Based on the adapted text, activities targeting the stages of "reception, production, interaction, and mediation" were designed, centering on the action-oriented approach of the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). Through activities such as dramatization, preparing a job application form, role-playing, and true-false exercises, it is aimed to enable learners to develop both their written and oral production skills. Furthermore, the structural appearance and word-class distribution of the text were compared with the original, revealing that the topic, function, title, and keywords were maintained in terms of content. In conclusion, it has been determined that reorganizing theatrical texts through a pedagogical adaptation process can contribute to both linguistic and cultural learning in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: *Teaching Turkish as a foreign language, text adaptation, text-linguistics, theatre text, action-oriented approach.*

Giriş

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, tarihsel süreç içinde farklı biçimlerde yürütülmüş; kimi zaman yaygın kimi zaman ise özgün eğitim bağlamında çeşitli yöntem ve tekniklerle desteklenmiştir. Bu öğretim süreçlerinde temel girdiyi sağlayan ana unsur çoğunlukla metin olmuştur. “İletişimin temel birimi olan metinler, yabancı dil öğretiminde de önemli bir yere sahiptir ve iletişimsel yaklaşımın etkisiyle yaygınlaşan özgün malzeme kullanımı metin kullanımında da ön plana çıkmaktadır” (Kökcü, 2020). Metin; dil öğretiminde hem alımlama hem de üretim becerilerini destekleyen, bağlam içinde anlamlandırma imkânı sunan çok katmanlı bir yapı sunar. Pratikliği, dil kurallarını doğal bağlamda sunması, ekonomikliği ve kültürel öğeler taşıması gibi nedenlerle metin, çağdaş dil öğretiminde de temel öğretim materyali olma özelliğini sürdürmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinler çoğunlukla okuma-anlama ve dinleme-anlama becerilerini geliştirmeye yönelik kullanılırken dilin dört temel becerisi için ortak bir zemin oluşturur. “Yani doğru hazırlanmış/seçilmiş bir metin hem anlama hem de anlatma becerilerini istendik şekilde geliştirmek için iyi bir materyaldir” (Demirel, 2020a). Metinler, içerik ve biçim açısından iki ana grupta değerlendirilmektedir: özgün (otantik) metinler ve kurgu (yapay) metinler. “Temelde metinler, oluşturulma amacına göre kurgu ve özgün olmak üzere iki grupta değerlendirilmektedir” (İltar ve Açık, 2019). Özgün metinler; belirli bir hedef kitleye hitap etmek amacıyla doğal kullanım bağlamında oluşturulmuş, kültürel ve estetik değer taşıyan metinlerdir. Buna karşın kurgu metinler; belirli dil yapılarını öğretmek amacıyla oluşturulmuş, didaktik ve doğallıktan uzak, çoğunlukla sınırlı bağlamlara sahip metinlerdir.

Dil öğretiminin yalnızca kural öğretiminden ibaret olmadığı, aynı zamanda bir kültür etkileşimi ve düşünsel gelişim süreci olduğu göz önüne alındığında özgün metinlerin öğrenciye daha fazla kazanım sunduğu açıktır. “Çünkü bir dili öğrenmek kelime ya da kural ezberlemekten ziyade kelimelerin, kurallar doğrultusunda birleşerek oluşan dünyayı anlamlandırmaktır” (Duman, 2003). Ancak özgün metinlerin içerdiği yoğun kültürel öğeler, estetik yapı ve sözcüksel çeşitlilik özellikle başlangıç ve orta düzeydeki öğrenciler açısından anlama zorluğu yaratabilmektedir. Bahşi ve Özen’in (2024) ifade ettiği gibi özgün (otantik) metinler, hedef dilin doğal kullanım bağlamlarında ana dil konuşurları tarafından üretilen sözlü ve yazılı dil ürünleridir. Bununla birlikte bu metinlerin dil öğretiminde kul-

lanılabilmesi, öğrenci düzeyine uygun biçimde yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir. Bu durum, metin değiştirim (text modification) ya da uyarlama ihtiyacını doğurmaktadır. “Metin değiştirim ya da metin uyarlama bir metnin üzerinde yapılan dil bilimsel değişiklikleri kapsar. Metin değiştirim işleminde okuyucunun kaynak metni anlamasını zorlaştıracakı düşünülen sözdizimsel ya da sözcüksel öğeler çeşitli işlemlerle kolay, anlaşılabilir hâle getirilmeye çalışılır” (Ay ve Gülmez, 2021).

Metin uyarlama; öğrenciye sunulacak dil girdisinin daha anlaşılabilir hâle getirilme, anlama düzeyine uygun olarak söz dizimsel ve sözcüksel düzenlemeler yapılma sürecidir. Bu yaklaşım, Krashen’in “anlaşılabilir girdi (i+1)” kuramıyla da uyumludur (Krashen, 1992). “Türkçe öğretiminde, en alt basamaktan itibaren öğrencilerin dil gelişimlerine ve anlam evrenlerine uygun, Türkçenin anlatım gücünü ve kurallarını yansıtan yazınsal ve öğretici metinler kullanılması, öğretimden istenilen verimin alınmasında temel bir etkidir” (Sever, 2008). Öğrenci, bildiği yapılarla benzerlik taşıyan ancak bir üst düzeye hitap eden girdilerle karşılaştığında dilsel gelişim daha etkili ve motivasyonu destekleyici bir şekilde sağlanabilmektedir. “Yani dil öğrencisi kendi dil seviyesine uygun seviyelendirilmiş ne kadar çok okuma-anlama materyali bulursa bunu kendi zevkine göre seçmekte ve bundan faydalanmakta o derece özgür olacak ve buna paralel olarak pek çok uygun anlaşılır girdi ile karşılaşacaktır” (Demirel, 2020b:145)

Metin sadeleştirme sürecinde genellikle iki yaklaşım ön plana çıkmaktadır: sezgisel ve yapısalcı. Sezgisel yaklaşım, öğreticinin kişisel deneyimlerine ve pedagojik sezgilerine dayanırken yapısalcı yaklaşım; metin uzunluğu, sözcük sıklığı, karmaşıklık düzeyi gibi ölçülebilir değişkenlere odaklanır. Ancak her iki yöntemin de eleştiriye açık yönleri bulunmaktadır. Özellikle metnin anlam, biçim ve içerik bütünlüğünün korunamaması, yeni metnin estetik değerlerinden uzaklaşması gibi sorunlar, sezgisel yöntemde söz konusu olabilmektedir.

“Bununla birlikte yukarıda belirtilen hedef kitlelerin dil yeterlilikleri ile malzemeler arasında bir düzey uygunluğunu belirleme amaçlı eşleştirme ve okuma malzemelerinin zorluk düzeylerini belirlemede tutarlı olsalar da, tarafsız zorluk düzeyi ölçümleri ile karşılaştırıldığında, sezgiye dayalı uygulamaların düzey belirlemeleri yetersiz ve eksik kalabilmekte; bu uygulama, özellikle ikinci/yabancı dil öğrenimi alanında ifade edildiği gibi, eğer eğitim almamış kişiler tarafından yapılırsa da güvenilir olmaktan çıkabilmektedir.” (Aziz vd. 2010’dan akt. Durmuş, 2013).

Bu nedenle metindilbilimsel ölçütlerin rehberliğinde gerçekleştirilen metin uyarlama süreçleri daha sistemli ve sürdürülebilir sonuçlar doğurabilir. Metindilbilim, bir metni metin yapan unsurları (bağdaşıklık, bağlaşıklık, tutarlılık, anlamlılık vb.) esas alarak uyarlama işleminin sözcüksel, söz dizimsel, anlambilimsel ve söylem boyutlarını dikkate alarak gerçekleştirilmesini önerir. Metinlerin küçük ölçekli yapısında (gönderim, bağlaç, eksilti, zaman vb.) ve büyük ölçekli yapısında (biçem, işlev, konu, tema) yapılan analizler, sağlıklı bir değiştirim sürecinin temelini oluşturur.

“En başta böyle bir sadeleştirme ile öğrencilerin dil düzeylerine uygun sözcük ve dil bilgisi yapılarının kullanılması yoluyla metinlerde anlaşılmayan noktaların anlaşılabilirliği artırılmaktadır. Ayrıca öğrencilerin daha önceden öğrendikleri yapılarla ve sözcüklerle karşılaşmaları, anlama düzleminde onlara pratik sağlarken söz konusu yapıları ve sözcükleri pekiştirmeleri için de fırsat oluşturmaktadır” (Bakan Aktaş ve Ay, 2021).

Alan yazınında yapılan çalışmalar incelendiğinde hikâye, masal, efsane gibi anlatı türlerine yönelik metin uyarlama çalışmalarının oldukça fazla olduğu; buna karşın tiyatro türünde yapılan çalışmaların sayıca yetersiz kaldığı görülmektedir. “Metin sadeleştirme üzerine yapılan çalışmalarda sadeleştirmenin daha çok hikâye türünde yapıldığı tespit edilmiştir” (Kaya ve Avşar, 2024). Ayrıca Türkçe alanyazınında metin değiştirim çalışmalarının büyük ölçüde yazınsal metinler etrafında yoğunlaştığı ve bu durumun alanda türsel bir tekdüzeliğe işaret ettiği belirtilmektedir (Sarıgül ve Bozkurt, 2026). Oysa tiyatro; dili sözlü biçimde deneyimleme, rol yapma, grup hâlinde etkileşim kurma ve gerçek iletişim bağlamlarında dili kullanma açısından eşsiz olanaklar sunmaktadır. Ayrıca Türk yazınında yer alan çağdaş tiyatro metinleri, dilin estetik kullanımı kadar kültürel zenginliği de barındırması açısından özel bir yere sahiptir.

Bu bağlamda, çalışmanın odağını oluşturan Tuncer Cücenoglu’nun *Boyacı* adlı tiyatro metni, Türk tiyatrosunun önemli örneklerinden biri olarak seçilmiştir. Kültürel öğelerle bezenmiş, eleştirel bir dünya görüşü sunan ve bir sorgulama içeren bu metin; dilsel yapısı, karakter sayısı, sahne kurgusu ve tematik bütünlüğü açısından uyarlanmaya uygun özellikler taşımaktadır.

Yabancı dil öğretimi, insanlık tarihi kadar eski bir sürecin ürünüdür. Sümer, Akad ve Asur uygarlıklarının diller arası etkileşimi, tarihsel olarak yazılı ve sözlü ilk yabancı dil öğrenim süreçlerinin temellerini oluşturmuştur.

“İnsanların; seyahat, ticaret, sömürgecilik, evlilik gibi sebeplerle ve başkalarıyla iletişim kurmak amacıyla çoğu zaman ciddi ve bilimsel bir öğretim olmadan, doğal ortamda yabancı dil öğrendikleri bilinen bir gerçektir” (Meskill, 2002). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi de bu bağlamda değerlendirildiğinde hem eski Türk lehçelerinde hem de Arapça ve Farsça ile yoğun ilişkilerin yaşandığı dönemlerde gelişim göstermiştir. Yazılı örnekler açısından en dikkat çeken eserlerden biri, Kaşgarlı Mahmud’un *Divânü Lügâti’t-Türk* adlı sözlüğüdür. Bu eser yalnızca sözcük listeleri değil aynı zamanda kullanım bağlamları ve kültürel öğeleriyle sistemli bir öğretim anlayışını barındırmaktadır. “Eserdeki dil öğretim yöntemini, günümüzde dil öğretiminde kullanılan yöntemlerle karşılaştırdığımızda, önümüze ilginç veriler çıkmaktadır. Divanü Lügati’t-Türk, günümüzde kullanılan yöntemlerin birçoğunu bünyesinde barındırmaktadır” (Onan, 2003).

Cumhuriyet Dönemi’yle birlikte Türkçenin yabancılara öğretimi, kurumsallaşmış ve bilimsel temele oturtulmuştur. “1984’te Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER ile birlikte yabancılara Türkçe öğretimi kurumsal bir kimlik kazanarak büyük bir ilerleme kaydetmiştir” (Biçer, 2012). 1984’te Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER, bu sürecin ilk örneklerinden biridir. Devam eden yıllarda Yunus Emre Enstitüsü, Maarif Vakfı gibi kurumlar aracılığıyla yurt içi ve yurt dışında yürütülen sistematik çalışmalar, öğretim materyallerinin çeşitlenmesini ve yöntemlerin gelişmesini sağlamıştır.

Yabancı Dil Öğretiminde Ana Akım Yöntemler

Dil öğretimi, tarih boyunca çeşitli kuramsal yaklaşımlarla şekillenmiştir. Bu yaklaşımlar; öğrenen profiline, toplumsal ihtiyaçlara ve dilin işlevine göre biçimlenmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de tarihsel süreç içerisinde *dil bilgisi-çeviri yöntemi*, *doğrudan yöntem*, *işitsel-dilsel yöntem*, *iletişimsel yaklaşım* gibi çeşitli yöntemler denenmiştir. Ancak günümüzde öğretim anlayışı büyük ölçüde “eylem odaklı yaklaşım” çerçevesinde yeniden yapılandırılmıştır. Avrupa Ortak Başvuru Metni (DOABM), bu sürecin temelini oluşturur. Bu yaklaşımla öğrenen yalnızca bilgiyi alan değil sürecin aktif bir katılımcısı hâline gelmiştir. Etkileşimsel etkinlikler, görev temelli öğrenme ve anlamlı iletişim ortamları ön plana çıkmıştır. Hangi yaklaşım benimsenmiş olursa olsun dil sınıfındaki görevlerin DOABM tanımlayıcı şemasında listelenenler gibi gerçek hayatın içinde de meydana gelen iletişimsel dil etkinlikleri ve stratejilerini içermesi gerekmektedir (Council of Europe, 2018).

Avrupa Ortak Başvuru Metni (DOABM) ve Eylem Odaklı Yaklaşım

Dil öğretimi süreçlerinde Avrupa Konseyi tarafından geliştirilen ve 2001 yılında yayımlanan Avrupa Ortak Başvuru Metni (DOABM); dil öğretiminde ortak terminoloji, ölçüt ve yeterlik düzeylerinin oluşturulmasına katkı sağlamıştır. DOABM, A1 düzeyinden C2 düzeyine kadar uzanan altı seviyede dil yeterliliğini tanımlamakta; alımlama, üretim, etkileşim ve aracılık becerilerini eylem odaklı bir çerçevede ele almaktadır. Bu çerçevede, öğrencinin yalnızca dil bilgisini edinmesini değil aynı zamanda dilin işlevsel yönlerini kullanarak sosyal etkileşime geçmesini ve bu süreçte kültürel öğelerle tanışmasını da amaçlamaktadır. DOABM'nin öne çıkan yönlerinden biri, dilin toplumsal bir eylem ve iletişim aracı olarak görülmesidir. Öğrenci, bu yaklaşımda etkin öznedir ve dil öğrenme süreci; gerçek yaşantılarla, problem çözme durumlarıyla ve görevlerle desteklenmelidir. Bu bağlamda, dil öğretiminde kullanılacak metinlerin anlamlı, bağlama dayalı, kültürel öğeler barındıran ve öğrencinin duygusal katılımını sağlayabilecek nitelikte olması gerekir.

DOABM'nin vurguladığı bir diğer önemli boyut da çok dillilik ve kültürler arası farkındalık kavramlarıdır. Dil öğretimi yalnızca hedef dilin kurallarını öğretmekle sınırlı kalmaz aynı zamanda öğrencinin başka kültürleri tanımasını, kendi kültürüyle kıyas yapabilmesini ve bu farkındalığı dilsel üretime yansıtmasını da sağlar. Bu bağlamda tiyatro metinleri gibi edebî ürünler, DOABM'nin öngördüğü çok boyutlu dil öğretimi anlayışıyla örtüşmektedir.

Metin Odaklı Dil Öğretimi ve Tiyatro Metinlerinin Yeri

Metindilbilim; bir metni yalnızca cümlelerden oluşan bir yapı olarak değil bütüncül, tutarlı, bağlama bağlı ve işlevsel bir iletişim aracı olarak ele alan bir disiplindir. Bu kuramsal çerçeveye göre bir metni “metin” yapan bazı temel ölçütler vardır. Bunlar arasında bağdaşıklık, bağlaşıklık, durumsallık, amaçlılık, kabul edilebilirlik gibi unsurlar yer alır. Ayata Şenöz (2005), metnin tıpkı bir kumaş gibi kendini oluşturan ilmeklerden meydana geldiğini ve bu ilmeklerin eksikliğinin kumaşı hatalı göstereceği gibi metnin unsurlarının eksikliğinin de metni eksik veya hatalı gösterebileceğini vurgulamaktadır.

Geleneksel dil öğretiminde sıkça karşılaşılan gramer-odaklı, mekanik ve yapay örneklerin yerini anlamlı bağlamlara oturtulmuş doğal dil girdileri almaya başlamıştır. Bu dönüşümde, metin odaklı dil öğretimi anlayışı

büyük önem kazanmıştır. Bu anlayışa göre dil yalnızca kurallar bütünü değil iletişimsel bir araçtır ve öğretim sürecinde de bu işlevsel yönüyle ele alınmalıdır. Metinler, bu sürecin hem dil girdisi hem de kültürel bağlam kaynağı olarak merkezinde yer alır. Yabancı dil öğretiminin çok kültürlü bir iletişim sürecini kapsadığı ve tarihsel olarak dillerin öğretimiyle birlikte kültürel unsurların da aktarılmasının hedeflendiği, bu bağlamda öğreticilerin dili ve kültürü birlikte yansıtan içerikleri öğretim sürecine dâhil etme eğiliminde oldukları ifade edilmektedir (Kırbaş, 2022). Özellikle tiyatro metinleri, bu bağlamda çok yönlü öğretim materyalleri sunar. Arslan ve Gürsoy’a (2008) göre “Rol yapma ve drama gibi oyun asıllı etkinliklerle gerçekleştirilen yabancı dil öğretimi, günümüzün en isteklendirici metotlarından biridir”. Çünkü tiyatro; dilin sözlü kullanım biçimlerine aşinalık kazandıran, doğrudan konuşma diline yakın, diyalog temelli yapılar barındırır. Drama temelli öğretim uygulamalarının, dilbilgisel ve toplum dil bilgisel yapıların bağlam içinde kullanılmasına imkân tanıyarak bu yapıların kalıcı biçimde edinilmesini desteklediği belirtilmektedir (Kutlu ve Çevik, 2024). Ayrıca öğrenciye yalnızca dil girdisi sunmakla kalmaz jest, mimik, tonlama gibi söz dışı öğelerle bütünsel iletişim deneyimi yaşatır. Aytaş’ın (2017) vurguladığı gibi “Bir izleyici huzurunda sergilenen bu eserler, karşılıklı etkileşimi sağlamanın yanında, gösterme unsurlarının etkili kullanımı sayesinde çok yönlü bir öğrenmeye kaynaklık etmektedir”. Tiyatro, dilin yalnızca bilişsel değil duyuşsal, estetik ve kültürel boyutlarını da harekete geçiren bir araçtır. Özdemir ve arkadaşlarının (2014) çalışması, tiyatro etkinliklerinin sadece sözlü anlatımda değil aynı zamanda yazılı dil gelişiminde de etkili olduğunu göstermiştir. Özellikle oyun yazımı ve düzeltme süreçlerinde öğrencilerin deyim, atasözü ve kültürel dil yapılarıyla temas kurmaları, bu tür çalışmaların kalıcı öğrenme sağladığını ortaya koymuştur.

Bu yönüyle tiyatro metinleri; DOABM’nin öngördüğü eylem odaklı, kültürel farkındalıklı, çok becerili öğretim anlayışının pratiğe dönüştürülmesinde etkin bir araç olarak değerlendirilebilir. Bu noktada, metnin yapısal bütünlüğünü ve anlam örgüsünü açıklayabilmek için metindilbilimsel bazı temel kavramlara değinmek yerinde olacaktır.

Bağdaşıklık (coherence), metnin anlamsal düzeyde tutarlılığını ifade eder. “Anlatıdaki hiçbir şey temelsiz değildir. Her şey nedene ve zorunluluğa dayanmalıdır. Biçimsel açıdan yapıttaki her şey, yapıtın yaratılmasına izin vermek için vardır” (Günay, 2007). Sözcükler ve kavramlar arasında an-

lam ilişkilerinin kurulması, metnin okuyucu tarafından anlamlı bulunmasını sağlar. *Bağlaşıklık (cohesion)* bir metindeki söz dizimsel ve biçimsel düzeydeki bütünlüğü sağlar. “Bir metin biçimsel karakteristiğini ve metinsellik özelliğini tümcelerın bir araya getiriliş şekilleriyle kazanır” (Dilidüzgün, 2008). Zamir kullanımı, bağlaçlar, zaman kipleri gibi yapılar bu uyumu destekler.

Durumsallık, metnin üretildiği ve tüketildiği bağlama uygun olmasını; *amaçlılık*, metnin bir iletişim niyeti taşımasını; *kabul edilebilirlik*, metnin okuyucu tarafından anlaşılabilir ve inandırıcı bulunmasını; *bilgisellik* ise metnin yeni bilgi sunma işlevini ifade eder.

Bu unsurlar özellikle uyarlama sürecinde kritik rol oynar. Çünkü bir metni basitleştirmek ya da sadeleştirmek, onun metinsellik özelliklerini zedeleyebilir. Bu nedenle uyarlama işlemi yalnızca yüzeysel değil derinlikli metin analizine dayandırılmalıdır.

Metin Uyarlama / Değiştirim Kavramı

Özgün edebî metninlerin dil öğretiminde kullanılması önemli bir kazanım sağlamaktadır. “Özgün metinler, eğitsel amaç gütmeyen gerçek yaşam metinleri olarak tanımlanır” (Wallace, 1992). Ancak bu metninlerin doğrudan kullanımı, özellikle orta ve başlangıç düzeydeki öğrenciler için, anlam zorluğu yaratabilir. Bu noktada metin uyarlama, öğretim sürecinin işlevselliği açısından gereklilik hâline gelmektedir. Uyarlama; öğrencinin anlama düzeyine uygun biçimde metnin sözcük, yapı, kavram ve uzunluk gibi yönlerden yeniden yapılandırılması sürecidir. “Çünkü metin sadeleştirme, sadece metni dilbilgisel ve sözlüksel olarak düzeye uygun hale getirme işlemi değildir. Aynı zamanda kavramsal ve kültürel olarak da yoğunluk ölçüsü azaltılmaktadır” (Bakan, 2012).

Metin değiştirim süreci genellikle iki yaklaşıma dayandırılır:

Sezgisel yaklaşım; öğretmenin pedagojik deneyimine ve öğrenciyi tanıma becerisine dayalı olarak yapılan, bağlama duyarlı bir yeniden yazım sürecidir. Sezgiye dayanması, yalnızca belirli öğrenci grubuna hitap etmesi, bilimsel temelde ilerlememesi gibi konularda eleştirilmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin metnin zorluk düzeyini belirlemede sezgisel değerlendirmelere başvurduğu görülmekle birlikte, bu tür değerlendirmelerin nesnel ölçütlerle desteklenmemesi çeşitli sorunlara yol açabilmektedir. Nitekim öğretmenlerin materyallerin zorluk derecesini belirlemede tutarlı sıralamalar yapabildikleri ancak bu sıralamaların nesnel ölçütlerle

karşılaştırıldığında yetersiz ve hatalı sonuçlar verebildiği ayrıca bu tür değerlendirmelerin eğitimsiz kişiler tarafından yapılması durumunda güvenilirliğinin önemli ölçüde azaldığı ifade edilmektedir (Aziz vd., 2010). Bu durum, metinlerin zorluk düzeylerinin belirlenmesinde daha sistematik ve ölçülebilir yaklaşımlara duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Bu noktada yapısalcı yaklaşım ön plana çıkmaktadır.

Yapısalcı yaklaşım; sözcük sıklığı, ortalama cümle uzunluğu, bilinmeyen sözcük oranı gibi sayısal veriler temel alınarak yapılan teknik uyarlamadır. Her iki yaklaşımın bir arada kullanıldığı *karma strateji* hem anlam hem biçim açısından daha dengeli bir metin elde etmeyi mümkün kılar. “Sezgisel ve yapısal yaklaşımlar, dil öğretiminde birbirini tamamlayıcı unsurlar olarak kullanılmalıdır” (Kara, 2019). Ancak unutulmamalıdır ki metin değiştirim yalnızca bir sadeleştirme işlemi değil aynı zamanda metnin özgün yapısını, türsel özelliklerini ve amacını koruma sürecidir.

Tiyatro Metinlerinin Uyarlanabilirliği

Tiyatro metinleri; diyalog yapısı, az sayıda karakter içermesi, kısa sahnelere ayrılabilirliği ve doğrudan konuşma diline yakınlığıyla dil öğretimi açısından oldukça elverişli materyallerdir. Ancak içerdiği yerel kültürel referanslar, üst düzey soyutlama ve estetik yapılar, doğrudan öğretim materyali olarak kullanımını zorlaştırabilir. Bu nedenle söz konusu metinlerin hedef öğrenici seviyesine göre uyarlanması gerekir.

Çalışmada uyarlama sürecinde dikkat edilen başlıca ilkeler şunlardır:

- Metnin özgün anlamı korunmalı ancak anlaşılabilirlik artırılmalıdır.
- Kültürel öğeler gerektiğinde açıklanmalı veya dönüştürülmelidir.
- Süreç, bağdaşıklık ve bağlaşıklık düzeyi bozulmadan sürdürülmelidir.
- Öğrenciyi aktif üretime ve etkileşime yönlendirecek yapılar korunmalıdır.

Bu ilkeler yalnızca *Boyacı* metninin uyarlamasına özgü değil aynı zamanda genel olarak tiyatro metninin dil öğretiminde işlevsel kullanımına dair bir çerçeve sunmaktadır. Tiyatro metinleri, dilsel becerilerin ötesinde kültürel etkileşimi de mümkün kıldığı için farklı düzeylerdeki öğrenciler için disiplinler arası bir öğrenme ortamı yaratır. Altunbay’ın (2012) ifade ettiği gibi “tiyatro/drama uygulamalarının dil becerilerini bütünsel olarak geliştirebilmesi”, öğrenci grubunun öğrenme sürecindeki tiyatro ve drama uygulamalarının katkılarını göz önüne sermektedir. Jest, mimik, tonlama ve beden dili gibi söz dışı öğelerin metinlerle kullanılması, öğrencilerin

iletişimsel yeterliliklerini bütüncül bir biçimde geliştirmelerini sağlar. Ayrıca doğaçlama ve rol yapma etkinlikleriyle desteklenen tiyatro metinleri, Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde öne çıkan "etkileşim" ve "aracılık" boyutlarını etkin biçimde karşılar.

Uyarlama sürecinin metindilbilim ilkelerince ilerlemesi, tiyatro metninin estetik değerini azaltmaz; metinlerin sınıf ortamına taşınabilirliğini artırır. Farklı dil seviyelerine uygun biçimde dönüştürülen metinler, öğrencilerin hem okuma ve anlama becerilerini hem de yazılı ve sözlü üretimlerini destekler. Böylelikle tiyatro metinleri, dil öğretiminde yalnızca edebî bir unsur değil aynı zamanda işlevsel bir öğretim aracı olarak konumlandırılabilir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma desenine uygun olarak yürütülmüştür. Nitel araştırmalar, olayları ve olguları kendi doğal bağlamı içinde anlamlandırmayı ve derinlemesine incelemeyi amaçlayan esnek bir araştırma modelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu bağlamda, özgün bir tiyatro metninin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin dil seviyelerine pedagojik açıdan uygun hâle getirilmesi ve bu süreçte ortaya çıkan dilsel/yapısal dönüşümlerin çok yönlü incelenmesi amacıyla nitel araştırma modeli tercih edilmiştir.

Veri Toplama Yöntemi

Çalışmanın veri toplama aşamasında "doküman analizi" yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar ve nitel çalışmalarda tek başına bağımsız bir veri toplama yöntemi olarak işlev görebilir (Karasar, 2016). Çalışmanın temel dokümanı olarak Tuncer Cücenoglu'nun *Boyacı* adlı tiyatro eseri belirlenmiştir. Bu metnin veri seti olarak seçilmesindeki temel ölçütler; metnin çağdaş Türkçenin sözlü iletişim özelliklerini barındırması, kültürel öğeler açısından zengin olması ve diyalog temelli yapısı sayesinde B2 düzeyindeki öğrencilerin rol yapma, canlandırma gibi etkileşimsel becerilerini geliştirmeye pedagojik olarak elverişli olmasıdır.

Verilerin Analizi ve Uyarlama Süreci

Elde edilen veriler, betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Betimsel analizde veriler, daha önceden belirlenen kavramsal temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmadaki uyarlama ve

analiz süreci şu sistematik adımlarla gerçekleştirilmiştir: Ölçütlerin Belirlenmesi, Metindilbilimsel Çözümleme, Uyarlama (Değiştirim) Uygulaması, Geçerlilik ve Güvenilirlik

Ölçütlerin Belirlenmesi

Diller İçin Ortak Avrupa Başvuru Metni'nde (DOABM) belirtilen B2 seviyesi yeterlilik ölçütleri temel alınmıştır. Ayrıca, alanda yaygın olarak kullanılan yabancılara Türkçe öğretim setlerinde (*Hitit, Yedi İklim, Yeni İstanbul*) yer alan metinlerin yapısal özellikleri ve sözcüksel yoğunlukları incelenerek uyarlama işlemi için bir referans çerçevesi oluşturulmuştur.

Metindilbilimsel Çözümleme

Özgün metin uyarlama öncesinde; küçük ölçekli (dil bilgisel/sözcüksel bağlaşıklık, gönderim, eksilti vb.) ve büyük ölçekli (başlık, konu, işlev, biçem, vb.) yapılar üzerinden detaylı biçimde çözümlenmiştir. (Halliday ve Hasan, 1976).

Uyarlama (Değiştirim) Uygulaması

İkinci aşamadaki bulgular ışığında, B2 düzeyindeki öğrenciler için anlama gücünü yaratabilecek uzun sıralı cümleler, kip kaymaları, yerel deyimler ve karmaşık kültürel referanslar tespit edilmiştir. Bu ifadeler; metnin özgün iletisi, biçemi ve estetik değeri bozulmadan “sadeleştirme”, “açıklama” ve “değiştirim” stratejileriyle hedef öğrenci düzeyine uygun hâle getirilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik, araştırma sürecinin şeffaflığı, tutarlılığı ve elde edilen bulguların güvenilirliğinin sağlanmasına yönelik çeşitli stratejilerle desteklenir (Merriam, 2013). Bu çalışmada uyarlama sürecinin iç geçerliğini (tutarlılığını) sağlamak amacıyla, orijinal metin ile uyarlanmış metnin sözcüksel (sözcük türü dağılımı, kullanım sıklığı) ve anlamsal (işlev, konu, biçem) yapıları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir; metnin özgün iletisinin ve yapısal bütünlüğünün korunduğu teyit edilmiştir. Ayrıca uyarlanan metnin hedef kitleye ve DOABM B2 düzeyi ölçütlerine pedagojik uygunluğunu değerlendirmek üzere Yabancılara Türkçe Öğretimi alanında uzman üç akademisyenin görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda metin gözden geçirilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılarak nihai hâline getirilmiştir.

Boyacı Metninin Uyarlanma Süreci

Tuncer Cüenoğlu'nun *Boyacı* adlı tiyatro eseri, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için B2 düzeyine uygun biçimde yeniden yapılandırılmış ve dil öğretimi amacıyla uyarlanmıştır. Uyarlama süreci hem metindilbilimsel çözümlemelere hem de Diller İçin Ortak Avrupa Başvuru Metni'nde (DOABM) belirtilen yeterliliklere dayalı olarak yürütülmüştür. Çalışmada öncelikle metin, küçük ölçekli (dil bilgisel ve sözcüksel bağlaşıklık) ve büyük ölçekli (başlık, konu, işlev, biçim, anahtar sözcük, özet) yapılar üzerinden detaylı biçimde çözümlenmiş, ardından dil düzeyi açısından metnin uyarlama gereksinimi belirlenmiştir.

Boyacı metninde yer alan çok sayıda yerel deyim, atasözü, kültürel referans ve uzun, karmaşık cümle yapıları; B2 düzeyindeki öğrenciler için anlamayı zorlaştıran unsurlar olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte metinde sıkça rastlanan kip kaymaları, göndermeler, eksiltmeler ve sözcük yinelenmeleri, öğrencinin bağlamı çözümlemesini güçleştirebilecek yapılar arasında değerlendirilmiştir. Bu nedenle hem anlama hem de üretim becerilerini desteklemek amacıyla uyarlama işlemi kaçınılmaz hâle gelmiştir.

Küçük Ölçekli Yapının Uyarlamaya Katkısı

Metindilbilimsel çözümleme sürecinde aşağıdaki dilsel unsurlar özellikle dikkate alınmıştır:

Gönderim

Metindeki “bu”, “şunu”, “orası” gibi zamirlerin bazısı, bağlam içinde karmaşaya yol açabilecek şekilde kullanılmıştır. Uyarlamada, bu tür zamirlerin doğrudan nesne ya da kişi adlarıyla değiştirilmesi tercih edilmiştir.

Değiştirim

Öğrencinin önceki cümleyle ilişki kurmasını zorlaştıracak yapılar, açık hâle getirilmiştir. Örneğin, “Bunu al.” ifadesi yerine “Çantayı al.” ifadesi kullanılmıştır.

Eksilti

Eksilteli yapılar, metnin okunmasını ve anlamlandırılmasını güçleştirdiği için eksik öğeler tamamlanarak cümleler, dil bilgisel ve anlamsal olarak tam hâle getirilmiştir.

Bağlaç Kullanımı

Özellikle Mustafa karakterinin uzun ve bağlantılı cümleleri; “ama”, “çün-

kü”, “yeter ki” gibi bağlaçlarla örülmüş karmaşık yapılar içermektedir. Bu yapılar, daha kısa ve doğrudan cümlelere dönüştürülmüştür.

Zaman ve Görünüş

Geniş zamanın gelecek ya da geçmiş anlamında kullanıldığı kip kaymaları, öğrencinin hedef anlamı yanlış alımlamasına sebep olabileceğinden fiiller, hedef anlamı doğrudan verecek kiplerle değiştirilmiştir.

Yineleme ve Eş Dizimsel Örüntüleme

Sözcük tekrarları, hedef öğrenci açısından hem avantaj hem de dikkat dağınıklığı yaratabilecek unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Gerekli yerlerde tekrar korunmuş ancak çok yoğun örüntüler sadeleştirilmiştir.

Büyük Ölçekli Yapı ve Anlatı Unsurlarının Korunması

Uyarlama işlemi yalnızca söz dizimsel değil aynı zamanda metnin bütünlüğünü, türsel özelliklerini ve yazınsal değerini de korumayı hedeflemiştir. Bu bağlamda, büyük ölçekli yapı çerçevesinde metne yapılan müdahale ve nedenleri “işlev, başlık ve anahtar sözcükler, konu ve özet, biçem” başlıkları altında açıklanmıştır.

İşlev

Metnin eleştirel ve güldürü işlevi korunmuştur. Ancak eleştirinin anlaşılır olması için alt metinlerde yer alan iletiler daha açık hâle getirilmiştir.

Başlık ve Anahtar Sözcükler

“Boyacı” başlığı korunmuş ancak metinde geçen *muayenehane, doktor, sekreter, bahşiş, polis, kiracı* gibi sözcüklerin kullanım sıklığı ve bağlamı göz önüne alınarak uygun açıklamalar eklenmiştir.

Konu ve Özet

Metnin temel anlatısı değiştirilmeden korunmuş, sahne geçişleri arasındaki tutarlılık bozulmamıştır. Ancak bazı karakterler arası diyaloglar, anlatım ekonomisi ve sadelik gözetilerek yeniden yapılandırılmıştır.

Biçem

Cücenoglu’nun eserinde kullandığı sade ve doğrudan anlatım biçimi, metnin uyarlanabilirliğini kolaylaştırmıştır. Yine de bazı deyimisel kullanımlar, yabancı öğrencinin anlayamayacağı öğeler içerdiği için açıklayıcı biçime dönüştürülmüştür.

Uyarlama Örnekleri

Uyarlama sürecinde temel ilke; metnin özgün iletisini ve bağlamını korurken öğrenici düzeyine uygun dilsel dönüşümler gerçekleştirmektir. Aşağıda, bu yaklaşıma dayalı olarak yapılan bir uyarlama örneği yer almaktadır. Bu örnek, küçük ölçekli yapı çözümlemelerinin (özne belirginleştirme, bağdaşıklık güçlendirme, sözcük sadeleştirme vb.) doğrudan uygulamaya nasıl yansıdığını göstermektedir.

Uyarlama Örneği 1

Tablo 1. Özgün metin ve uyarlanmış metin örnek tümceleri

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
Ahmet muayenhanede sinirli bir şekilde dolaşmaktadır. (27)	Ahmet muayenhanede sinirli bir şekilde dolaşmaktadır (Orişinal cümle korunmuştur) (27).
Zaman zaman saatine bakmakta, duyduğı bir ayak sesinden sonra salt kulak kesilip kapı ziline çalınmasını beklemekte, çalınmadığını görünce de sinirli bekleyişini sürdürmektedir. (28)	Zaman zaman saatine bakmaktadır. Duyduğı bir ayak sesinden sonra kulak kesilip kapı ziline çalınmasını beklemektedir. Kapı ziline çalınmadığını görünce de sinirli bekleyişini sürdürmektedir (28) (Sıralı cümle, iki ayrı tümceye bölünmüş; “salt” gibi düzeyin üstünde sayılabilecek sözcük çıkarılmıştır).
Daha fazla dayanamaz, telefonu tuşlar. (29)	Ahmet, daha fazla dayanamaz, telefonu tuşlar (Eksilti unsurunun yoğunluğu nedeniyle özne tekrar edilerek “Ahmet” cümleye açıkça dâhil edilmiştir) (29).

Bu uyarlama örneğindeki işlemler, aşağıdaki şekilde özetlenebilmektedir:

- Zihinsel işlem yükü azaltılmış, sıralı ve uzun yapılar bölünerek daha anlaşılır hâle getirilmiştir.
- Sözcük düzeyinde sadeleştirme uygulanmış; “salt” gibi ileri düzey sözcük çıkarılmıştır.
- Eksilti yapılarında özne açıkça belirtilerek öğreniciye bağlam çözümünde kolaylık sağlanmıştır.
- Zaman ve görünüş yapıları korunmuş, öğrencinin anlatı akışını bozmadan alımlayabileceğı bir düzen kurulmuştur.

Uyarlama Örneği 2

Tablo 2. *Özgün metin ve uyarlanmış metin örnek tümceleri*

<i>Özgün Metin</i>	<i>Uyarlanmış Metin</i>
AHMET: Alo! Kızım, Turgut'u bağla! (30)	AHMET: Alo! Kızım, Turgut'u bağla! (30) (Santral görevlisi: Aramaları yönlendiren görevli. Açıklama sözcük kazanımı amacıyla eklenmiştir).
Biraz çabuk tut elini. (32)	Biraz acele et (32) ("Elini çabuk tut." deyiimi, anlama zorluğu oluşturabileceği için açık bir anlatıma dönüştürülmüştür).
Muayenehanedeyim. (34)	Muayenehanedeyim hâlâ (34) (Bağlam ilişkisini kurmak amacıyla "hâlâ" zarfı eklenmiştir).
Senin boyacılar gelmedi ki? (36)	Senin ayarladığın boyacılar gelmedi ki? (36) ("Senin boyacılar" ifadesi, ilişkisel bağlamı netleştirmek için yeniden yapılandırılmıştır).
Ne bileyim yahu! (38)	Ne bileyim yahu! (38) ("Yahu" kelimesi korunmuş, dipnotta kelimenin anlamı açıklanmıştır).
Güvenilir adamlardır dedin, tuttuk bunları. (39)	<i>Güvenilir adamlardır dedin, tuttuk bu boyacıları</i> (39) ("Bunları" zamiri, ad öbeğine dönüştürülerek bağlam netleştirilmiştir).
Daha eve gidip bavulumu alacağım. (44)	<i>Eve gidip bavulumu da alacağım</i> (44) ("Daha" zarfı çıkarılmış, yerine "da" bağlacı eklenerek anlam karışıklığı önlenmiştir).
Biz senin gibi evli değiliz. (45)	<i>Ben senin gibi evli değilim</i> (45) ("Biz" zamiri yerine "ben" zamiri getirilerek özne netleştirilmiştir.).
Her şey hazrolup önümüzde olmuyor oğlum! (46)	<i>Her şey hazır olup önümüzde olmuyor; oğlum!</i> (46) ("Hazrolup" sözcüğü daha yalın ve öğreticiye tanıdık biçime çevrilmiştir*)
(Kapı zili çalınır.) Dur! (48)	Kapı zili çalar. (47) (Etken yapı tercih edilerek dil alımlamasının kolaylaştırılması amaçlanmıştır.) Dur! (48).
Belki de onlar! (49)	Belki de onlar gelmiştir! (49) (Eksilteli yapı tamamlanmış, yüklem eklenmiştir.)

Bu örneklerde yapılan işlemler şunlardır:

- Deyimlerin açık anlatıma dönüştürülmesi, B2 düzeyindeki öğrenci için anlam karmaşasını önlemeye yöneliktir.
- Gönderim ögelerinin açılanması, metnin bağdaşıklık düzeyini artırmıştır.
- Zaman ve görünüş yapılarının korunması, anlatımın sürekliliğini sağlamıştır.
- Etken yapıya geçiş, edilgen yapının oluşturabileceği soyutlama ihtiyacını azaltmıştır.
- Metnin biçimi korunarak yalnızca dilsel düzeye uygun yeniden yapılandırma gerçekleştirilmiştir.

Uyarlanan Metne Dayalı Etkinlik Örnekleri

Bu bölümde, *Boyacı* adlı uyarlanmış tiyatro metnine dayalı olarak tasarlanan sınıf içi etkinliklere yer verilmiştir. Etkinlikler; Diller İçin Ortak Avrupa Başvuru Metni'nde (DOABM) belirtilen iletişimsel beceriler doğrultusunda alımlama, üretim ve etkileşim ekseninde yapılandırılmıştır.

Etkinlik 1 - Doktora Yardım Et (Üretim Becerisi)

Doktor Ahmet için iş başvuru formu hazırlayınız. Boyacının sahip olması gereken özellikleri, iş başvurusuna eklemeyi unutmayınız.

Bu etkinlik, öğrencilerin yazılı üretim becerisini geliştirmeyi hedeflemektedir. Öğrencilerden *Boyacı* metnindeki karakterlerden biri olan Ahmet'in ihtiyaç duyduğu boyacıya yönelik iş ilanı formu hazırlamaları istenir. Bu süreçte öğrenciler hem yazılı anlatım becerilerini hem de metin bağlamından çıkarım yapma yetilerini kullanacaktır.

Uygulama

Öğrencilere aşağıdaki kısa bağlam verilir:

Benim adım Ahmet. Kırk yaşındayım. Doktorum. Boyacılık yapabilseydim boyacı aramam gerekmezdi. Fakat şu an iş yerim için bir boyacı gerekiyor.

Öğrencilerden bu açıklamaya dayanarak aşağıdaki özellikleri içeren bir iş başvuru formu hazırlamaları beklenir:

- Güvenilir,
- Kararlı,
- Tutumlu,
- Konuşması düzgün,
- İkna yeteneği olan,

- Öz güvenli,
- Dakik.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Etkinlik 2 - Canlandırma (Etkileşim ve Aracılık Becerisi)

Sınıfınızda ikiye kişilik takımlar oluşturunuz. Verilen yönergeler doğrultusunda canlandırma yapınız.

Bu etkinlikte; öğrencilerin sözlü anlatım, doğaçlama, dinleme, beden dili kullanımı ve duygusal ifade becerileri bütüncül bir biçimde değerlendirilir. Öğrenciler, ikili gruplar oluşturur ve kendilerine verilen roller doğrultusunda kısa bir sahne canlandırırlar.

Rol Dağılımı

- **Doktor Ahmet**

İşe aldığı boyacının ilk iş gününde işe geç kalmasından dolayı öfkeli.

- **Boyacı Kadir**

Trafik nedeniyle geç kaldığını açıklamaya çalışmaktadır.

Değerlendirme

Etkinlik tamamlandıktan sonra öğrenciler, aşağıdaki öz değerlendirme formunu doldururlar:

Drama Öz Eleştiri Formu

Tablo 3. *Drama öz eleştiri formu*

	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum.
1) Ses tonum duyulabilir seviyeydi.			
2) Karşımdaki karakteri tam ve eksiksiz anlayabildim.			
3) Karşımdaki karakterin yönergelerini uygulayabildim.			

4) Karşımdaki karakterin sorularını uygun şekilde yanıtlayabildim.

5) Canlandırma esnasında beden dilimi kullanabildim.

Etkinlik 3 - Doğru mu Yanlış mı? (Alımlama Becerisi)

Bu etkinlik, öğrencilerin okuduğunu anlama becerisine odaklanır. Öğrencilere *Boyacı* metninden belirli sahneleri içeren kısa bir okuma parçası sunulur ve ardından bu parçaya bağlı olarak hazırlanmış on adet ifade yöneltilir. Öğrenciler her ifade için “Doğru” (D) ya da “Yanlış” (Y) kutucuklarını işaretler.

Sorular

1. Kadir, taşınmak için ev bulabilmiştir.
2. Turgut, Gül’ün sekreter önlüğünü giymesini istemektedir.
3. Turgut, Kadir’den manav açmasını beklemektedir.
4. Kadir, boya işine henüz başlamamıştır.
5. Turgut, üç bardak çay içmiştir.
6. Kadir henüz hiç para almamıştır.
7. Gül, kapıyı açtığı anda üzerinde sekreter önlüğü vardır.
8. Kadir, dükkân açmaya karar vermiştir.
9. Kadir, Ahmet’i görmüştür.
10. Kadir, paranın tamamını iş bitiminde alacaktır.

Uyarlama İşlemine Yönelik Yapı ve İçeriğin Değerlendirilmesi

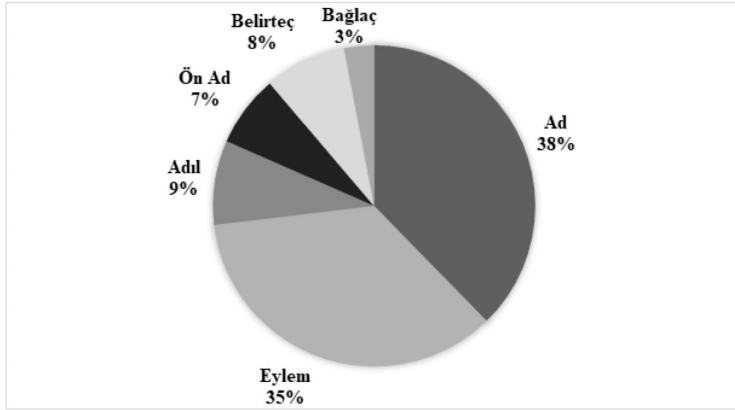
Bir tiyatro metninin yabancı dil öğretimine uyarlanması yalnızca sözcük seçimi ya da cümle yapısı düzeyinde değil aynı zamanda bütüncül anlatı yapısı, içerik işlevi ve metnin biçimi bakımından da çok boyutlu bir değerlendirme süreci gerektirir. Bu bölümde; Tuncer Cücenoglu’nun *Boyacı* adlı tiyatro eserinin B2 düzeyine uygun olarak nasıl yeniden yapılandırıldığı, dilsel ve anlamsal düzeyde yapılan dönüşümlerle karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Yapısal Değerlendirme

Sözcük Türleri ve Dağılımı

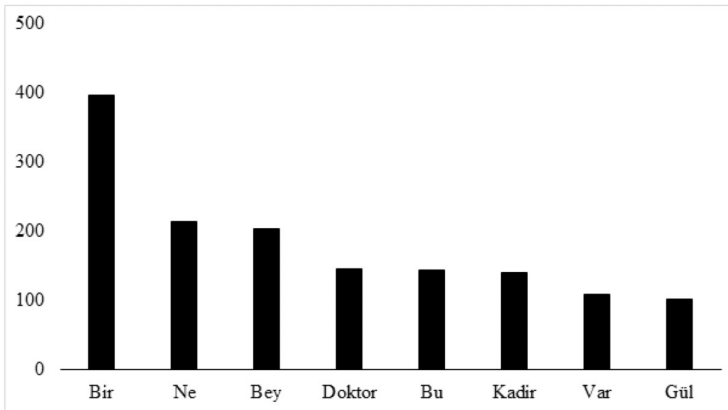
Orijinal metin toplam 4732 cümleden oluşmaktadır. Bu cümleler içerisinde yaklaşık olarak 4602 ad, 4342 eylem, 1039 adıl, 887 ön ad, 1009 belirteç ve 362 bağlaç yer almaktadır. Söz konusu dağılım, metnin ağırlıklı olarak ad ve eylem kullanımı üzerine kurulu olduğunu göstermektedir. Bu

durum, tiyatro metnlerinin doğrudan diyalog temelli yapısı ve gündelik dile yakın anlatı özelliğiyle açıklanabilir.

Şekil 1. Orijinal metnin sözcük türü dağılımı

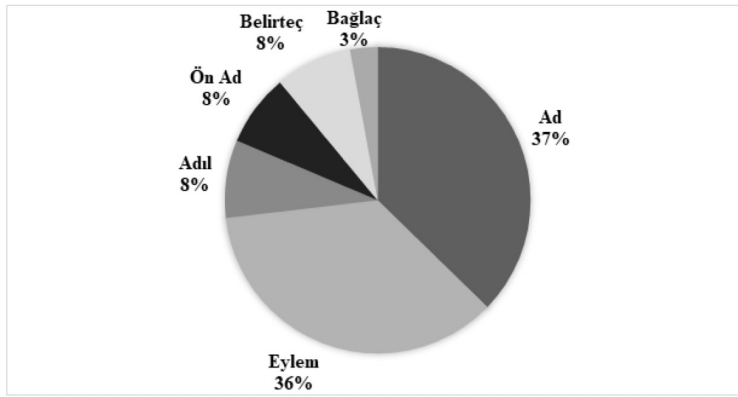
Sözcük türleri oranlandığında adların yaklaşık %38, eylemlerin %35, adıl-
ların %9, ön adların %7, belirteçlerin %8 ve bağlaçların %3 düzeyinde
kullanıldığı görülmektedir. Sıklıkla tekrar eden sözcükler arasında “bir”,
“ne”, “bey”, “doktor”, “bu”, “Kadir”, “var” ve “Gül” gibi günlük kullanı-
ma açık kelimeler yer almaktadır. Bu da metnin, öğrencinin karşılaşabi-
leceği özgün dil girdileri açısından bir kaynak sunduğunu göstermektedir.

Şekil 2. Orijinal metinde en sık tekrar eden sözcükler

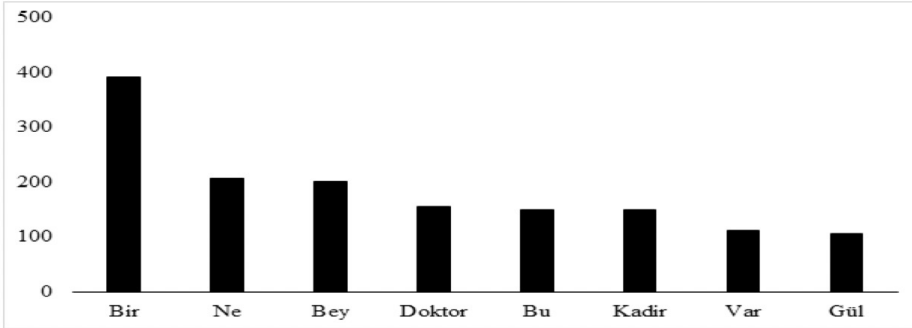
Uyarlanmış Metnin Sözcük Yapısı

Uyarlanmış metin toplamda 4712 cümle içermektedir. Bu metindeki sözcük dağılımı ise 4588 ad, 4384 eylem, 1017 adıl, 939 ön ad, 996 belirteç ve 355 bağlaç şeklindedir. Orijinal metin ile kıyaslandığında sözcük türlerinde anlamlı bir oransal fark bulunmadığı görülmektedir. Yapılan müdahalelerde öğrenici düzeyinin üzerinde olduğu tespit edilen sözcüklerin çıkarılması yerine anlama uygun olacak şekilde sadeleştirilmiş veya eş değer ifadelerle değiştirilmiş olması, metnin dokusunun korunmasını sağlamıştır.

Şekil 3. Uyarlanmış metnin sözcük türü dağılımı

Özellikle ad ve eylemlerin metin içerisindeki yüksek oranlı kullanımı, uyarlanmış metinde de sürdürülmüş; bu durum, dilin işlevsel yönünü yitirmeden biçimsel bütünlüğün sağlandığını göstermektedir. Ön adların uyarlanmış metinde nispeten artmış olması, anlam karışıklığını önlemek için yapılan açıklamaların dildeki sıfat kullanımını artırmasıyla ilişkilendirilebilir. En sık tekrar edilen sözcüklerdeki benzerlik de uyarlama işleminin metnin tematik ve sözcüksel bütünlüğüne zarar vermeden gerçekleştirilmiş olduğunu desteklemektedir.

Şekil 4. Uyarlanmış metinde en sık tekrar eden sözcükler

İçeriksel Değerlendirme

Yapısal bütünlüğün yanında uyarlanan metnin içerik düzeyindeki tutarlılığı da ayrıca önem arz etmektedir. Metnin anlamsal yönü yalnızca kullanılan sözcükler ya da dil bilgisel yapılarla değil aynı zamanda konu, tema, işlev, başlık, anahtar sözcükler ve biçim gibi büyük ölçekli yapılarla ilgilidir. Bu bağlamda orijinal metin ile uyarlanmış metin arasındaki içeriksel karşılaştırmalar aşağıda sunulmuştur:

Konu ve Anlatı Yapısı

Orijinal *Boyacı* metninde konu, bir boyacının maddi zorluklar sebebiyle geçici olarak bir doktorun rolüne girmesi ve bu süreçte yaşanan olaylara odaklanır. Uyarlanan metinde bu anlatı yapısı korunmuş; olay örgüsü, karakter sayısı ve anlatının ilerleyişinde temel değişiklikler yapılmamıştır. Böylece metnin işlevsel yapısı ve olay akışı, dil düzeyine uygun müdahalelerle bütünlüğünü kaybetmeden aktarılmıştır.

İşlev ve İleti

Orijinal metin yalnızca mizahi yönüyle değil içerdiği toplumsal eleştirilerle de dikkat çeker. Özellikle sınıf farklılıkları, mesleki saygınlık, iş güvenliği gibi kavramlar, örtük ve açık biçimde metne yedirilmiştir. Uyarlama sürecinde bu ileti düzeyi korunmuş; öğretim materyali hâline getirilen metin aynı zamanda öğrencilere kültürel bağlamlı bir perspektif sunmaya devam etmiştir. Bu durum, edebî metinlerin sadece dil öğretimi değil kültürel etkileşim ve eleştirel düşünme becerileri kazandırma işlevini de taşıyabileceğini göstermektedir.

Biçem ve Karakter Söylemleri

Metnin biçemi, karakterlerin sosyal ve kültürel aidiyetlerini yansıtan söy-

lem biçimleri üzerinden şekillenmektedir. Uyarlama sürecinde, Halit Bey gibi karakterlerin uzun ve karmaşık cümle yapıları, mümkün olduğunca bölünmeden korunmuş; yalnızca anlam güçlüğü yaratabilecek ifadelerde açıklama ya da sadeleştirme tercih edilmiştir. Örneğin, “hazrolup” gibi eski ya da kalıplaşmış ifadeler, “hazır olup” biçimine dönüştürülmüştür. Ancak tetikçi karakterinin kullandığı “anam, moruk” gibi sözcükler, karakterin dilsel kimliğini yansıttığı için metinde yer almaya devam etmiştir. Bu tutum, yazarın biçiminin korunmasına özen gösterildiğini ortaya koymaktadır.

Başlık ve Anahtar Sözcükler

Metnin başlığı, öğrenci düzeyine uygunluğu ve içeriğe doğrudan bağlılığı sebebiyle değiştirilmemiştir. “Boyacı” başlığı hem konuyla örtüşmekte hem de öğrencinin metinle kuracağı anlam ilişkisini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca orijinal metinde yer alan “muayenehane, doktor, boyacı, kira, ev, taşınma” gibi anahtar sözcükler, uyarlanmış metinde de aynı bağlamlarda kullanılmaya devam etmiştir. Bu durum, sözcüksel yapının korunduğunu ve metnin temel temasına hizmet eden kavramların sürdürüldüğünü göstermektedir.

Sonuç olarak uyarlama sürecinde ağırlıklı olarak açıklama (açımlama) ve anlam eş değeriyle değiştirme yöntemleri kullanılmıştır. Eksiltme işlemleri yalnızca bağlam dışı kalan ya da öğrenci düzeyine uygunluğu olmayan sınırlı yapılarda tercih edilmiştir. Böylece hem anlam kaybı önlenmiş hem de öğrenciye daha işlevsel bir metin sunulması sağlanmıştır.

Yapılan karşılaştırmalı değerlendirme sonucunda *Boyacı* adlı tiyatro eserinin yabancı dil öğretimine yönelik olarak uyarlanmasında hem dilsel yapıların hem de anlamsal kurgunun büyük ölçüde korunmuş olduğu görülmektedir. Uyarlama süreci boyunca yapılan müdahaleler, hedef kitle olan B2 düzeyindeki öğrencilerin dil yeterliklerine uygun olarak gerçekleştirilmiş; metin, öğretim aracı olarak işlevsel bir biçime dönüştürülürken anlamını ve edebî niteliğini yitirmemiştir.

Uyarlama sürecinde yapılan değişikliklerin, orijinal metnin anlatı yapısına ve biçimine zarar vermediği; aksine metni hedef dil düzeyine uygun hâle getirerek daha erişilebilir kıldığı söylenebilir. Bununla birlikte yapılan dilsel dönüşümlerin, öğrencinin metni hem anlamasını hem de üretken bir şekilde kullanabilmesini desteklediği anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda *Boyacı* metnine yönelik uyarlama örneği, edebî metinlerin uygun pedagojik stratejilerle dil öğretim sürecine uyarlanabileceğini ve bu metinlerin çok yönlü bir dil edinim aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada; yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılmak üzere bir tiyatro metninin (Tuncer Cücenoglu'nun *Boyacı* adlı eseri) uyarlanma süreci ele alınmış; metnin dilsel ve yapısal özellikleri analiz edilmiş, ardından öğrenci düzeyine uygun şekilde yeniden yapılandırılarak öğretim amaçlı kullanılabilir hâle getirilmiştir. Uyarlama işlemi sırasında metindibilimsel ilkeler, Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni'nde (DOABM) yer alan yeterlilik tanımlamaları ve öğrenci düzeyleri temel alınmış; bu doğrultuda yapılandırılan metin hem biçim hem de işlev bakımından öğretimsel uygunluk taşıyacak şekilde düzenlenmiştir.

Yapılan çözümlemeler, orijinal *Boyacı* metnin söz varlığı bakımından zengin ve doğal bir dil girdisi sunduğu, ancak B2 düzeyindeki yabancı öğrenciler için anlaşılabilirlik açısından belirli dilsel güçlükler barındırdığını göstermektedir. Metinde yoğun olarak kullanılan yerel deyimler, uzun ve karmaşık cümle yapıları, kültürel art alan bilgileri, eksiltili ifadeler ve göndergeler, öğrencinin metni alımlamasını güçleştirebilmektedir. “Temel veya orta düzeydeki bir yabancı dil öğrencisinin özgün malzemeye erişimi büyük olasılıkla kolay olmayacaktır. Bu düzeydeki öğrenciler için yabancı dil öğretimi söz konusu olduğunda, yazınsal metinlerin daha okunabilir ve anlaşılabilir olmaları gerekmektedir” (Bakan, 2012). Bu nedenle uyarlama sürecinde anlam kaybı yaratmayacak şekilde açıklama (açıklama), sadeleştirme ve dönüştürme işlemleri gerçekleştirilmiş; metnin özgün anlatı yapısı korunarak öğrenciye erişilebilir hâle getirilmiştir.

Yapısal çözümlemeler sonucunda uyarlama süreci öncesi ve sonrası metinlerin sözcük türü dağılımlarında anlamlı bir değişiklik olmadığı görülmüştür. Eroğlu (2015), metin sadeleştirme/değiştirim esnasında her sözcüğün, bağlacın, her dil yapısının metnin oluşumunda etkisi olduğunu ve değiştirim yapılırken bu bağlamda sürecin titizlikle gerçekleştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Dolayısıyla çalışmada özellikle ad, fiil ve adıl kullanımlarında benzer oranların korunmuş olması; yapılan dönüşümlerin metnin biçimsel yapısını bozmadığını ve uyarlamanın, anlamı sadeleştirmekle birlikte dilin doğal akışını koruyacak şekilde gerçekleştirildiğini göstermektedir. Anahtar sözcüklerin büyük ölçüde değişmeden kalması da

metnin iletisinin ve tematik bütünlüğünün sürdürüldüğünü ortaya koymuştur.

Metnin içeriği açısından yapılan değerlendirmelerde hem anlatı kurgusunun hem de iletisel bütünlüğün korunabildiği görülmektedir. Özellikle güldürü ve toplumsal eleştiri işlevi, metinde bozulmadan aktarılmış; karakterlerin kişisel söylemleri, dil düzeyine uygunlaştırılsa da biçimsel özellikleri mümkün olduğunca korunmuştur. Bu tutum, edebî bir metni öğretim materyaline dönüştürürken yazarın estetik tercihlerine ve metnin edebî niteliğine saygı gösterilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Çalışmada yer verilen etkinlikler, hedef dil düzeyine uygun içerikler sunmakla birlikte aynı zamanda öğrencinin üretim, etkileşim, alımlama ve aracılık gibi becerilerinin gelişimini hedefleyen yapılandırılmış uygulamalar olarak işlev görmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan sadeleştirme çalışmaları inceleyen çalışmada, metin sadeleştirme işlemi ardından tasarlanan etkinliklerin yer aldığı çalışmaların nicelik olarak nispeten düşük kaldığı anlaşılmaktadır. “Yapılan sadeleştirme çalışmalarında yüksek lisans tezlerinde 21, doktora tezlerinde ise 1 çalışmada etkinlikler eklenmiştir. Uzman görüşü alt başlığına bakıldığında, yüksek lisans tezlerinde 3 doktora tezlerinde ise 2 çalışmada uzman görüşü alınmıştır” (Kaya ve Avşar, 2024). Öğrencinin yalnızca dilsel değil aynı zamanda kültürel farkındalık, yorumlama ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik bu etkinlikler, metin uyarlama sürecinin öğretimsel yansımalarının somutlaşmasını sağlamıştır.

Çalışma, dil öğretiminde özgün edebî metinlerin uyarlanarak kullanılabilirliğine ilişkin bulgular sunmaktadır. Özellikle tiyatro metnlerinin sözlü iletişimi destekleyen yapıları, gündelik dile yakın söylem biçimleri ve dramatik anlatı zenginliği sayesinde dil öğrenimini çok yönlü biçimde destekleyebileceği görülmüştür. Bununla birlikte metnin doğrudan değil hedef öğrenci düzeyine uygun hâle getirilmiş biçimiyle sunulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Uyarlama sürecinde başvuru açılımı, dönüştürme, sadeleştirme gibi işlemler, metnin orijinal anlamını bozmadan öğrencinin anlayabileceği bir biçime dönüştürülmesini sağlamıştır. Uyarlama işleminin yalnızca öğretici deneyimine değil aynı zamanda metnin söz dizimsel, anlamsal ve işlevsel yapısına dayandırılması, sürecin daha sistematik yürütülmesini mümkün kılmıştır.

Bununla birlikte her ne kadar metnin biçim özellikleri korunmaya çalışılsa da bazı bölümlerde anlam önceliği, biçimi geri plana itmiştir. Özellikle deyim, ironi, alt metin gibi anlatım öğeleri, yabancı öğrencinin dilsel ve kültürel arka planı sınırlı olabileceğinden ya açıklanmış ya da daha sade yapılarla değiştirilmiştir. Bu durum, edebî nitelikten bazı ödünler verilmesi pahasına öğretimsel işlevselliğin artırıldığını göstermektedir. Ancak yapılan dönüşümlerin ölçülü olması, bu ödünün sınırlandırılmasını sağlamıştır. Etkinlikler bağlamında değerlendirildiğinde metinden hareketle yapılan-dırılan görevler, metnin öğretim aracına dönüşmesinde anahtar rol üstlenmiştir.

“Son olarak denilebilir ki, metin seçiminde önemli görülen bir başka ölçüt, okuma eyleminin ardından kavramayı ölçme noktasında metnin alıştırma üretmeye elverişli olmasıdır. Okuma sürecinin devamında, yabancı dil öğrencisinin metni ne kadar anladığını ölçmeye yönelik ve öğrenciyi sözlü ve yazılı üretime teşvik edecek özellikte etkinlik ve alıştırmalar üretmek gerekmektedir” (Bakan, 2012).

Özellikle üretim ve etkileşim odaklı etkinlikler, öğrencinin metni yalnızca anlamasını değil aynı zamanda o metinle konuşma, yazma, empati kurma ve yeniden biçimlendirme gibi beceriler geliştirmesini mümkün kılmıştır. Görsel içeren etkinliklerin açıklama yoluyla yapılandırılmış olması, öğretim sırasında esnekliğe ve farklı öğrenme stillerine hitap eden uygulamalara imkân tanımaktadır.

Çalışma süresince elde edilen bulgular; tiyatro metinlerinin yalnızca estetik değer taşımadığını, aynı zamanda dil öğretimi sürecinde etkin bir araç olarak işlevselleştirilebileceğini göstermektedir. “Tamamlanmamış tümceler, tereddütler, aralar ve söz kesmelerle tiyatro diyalogları günlük konuşmaları örneklendirmekle beraber konuşma dilinin katılım sırası ya da olay akışı gibi belli özelliklerini vurgulamak için de kullanılmaktadır” (Dilidüzgün ve Kuyumcu, 2013). Belirtildiği üzere tiyatro metinlerinin öğrencilere sağlayacağı dilsel katkıların yanı sıra duyuşsal anlamda da getirileri bulunmaktadır. Özellikle drama ve rol yapma gibi pedagojik tekniklerle bütünleştirilen edebî metinlerin hem duyuşsal hem de bilişsel alanlara katkı sunduğu anlaşılmaktadır.

Öneriler

Bu çalışma çerçevesinde elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

1. *Boyacı* metninde olduğu gibi diğer tiyatro eserleri ya da kısa öyküler de öğrenici düzeyine uygun şekilde uyarlanarak dil öğretiminde kullanılabilir. Bu tür metinlerin dilsel girdinin yanında kültürel içerik sunması açısından avantajlı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.
2. Uyarlama işlemleri yalnızca öğreticinin sezgisel kararlarına bırakılmamalı; metindibilimsel ve pedagojik ölçütler gözetilerek yapılandırılmış modellerle desteklenmelidir. Bu bağlamda uyarlama işlemi için örnek şablonlar ve ölçüt dizgeleri geliştirilebilir.
3. Uyarlanmış metinlere eşlik eden üretim, alımlama ve etkileşim odaklı etkinlikler, öğretim sürecine aktif öğrenmeyi entegre etmektedir. Bu nedenle her uyarlanmış metne özgü etkinlik dosyaları hazırlanmalı ve öğrencilere sunulmalıdır.
4. Yabancı dil öğretmeni adaylarına yönelik programlarda, metin uyarlama süreçlerine ilişkin kuramsal ve uygulamalı içeriklerin yer alması, öğrencilerin daha işlevsel materyaller oluşturabilmesini destekleyecektir.
5. Özellikle karma yapılu dil sınıflarında, metin içeriğindeki kültürel gönderimlerin dönüştürülmesi ya da açıklanması gerekebilir. Bu bağlamda kültürel uyarlama süreçleri de dil düzeyine uygunluğu kadar önem taşımaktadır.
6. Bu çalışma B2 düzeyine odaklanmış olsa da A2 veya C1 düzeyi gibi diğer öğrenme seviyelerinde de benzer metin uyarlamaları yapılarak karşılaştırmalı değerlendirmeler oluşturulabilir.
7. Uyarlama sürecinde dil uzmanlarının yanı sıra edebiyatçılar, çeviribilimcilerin katkıları hem metnin edebî niteliğini korumaya hem de dilsel işlevselliğini artırmaya yönelik katkı sağlayabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Araştırma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Çıkar Çatışması

Araştırmada, çıkar çatışmasına yol açacak herhangi bir husus bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı

Araştırmada, yazarların eşit oranda katkısı bulunmaktadır.

Destek/Finansman Bilgileri

Bu araştırma kapsamında herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Yazma Yardımı için Yapay Zekâ Kullanımı

Yazma yardımı için yapay zekâ araçlarından yararlanılmamıştır.

Kaynakça

- [1] Altunbay, M. (2012). Dil öğreniminde ve öğretiminde tiyatronun kullanımı ve tiyatronun temel dil becerilerine katkısı. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 747–760.
- [2] Arslan, M. ve Gürsoy, A. (2008). Rol yapma ve drama etkinlikleriyle yabancılara Türkçe öğretiminde motivasyonun sağlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(2), 109–124.
- [3] Ay, S. ve Gülmez, M. (2021). Yabancılara Türkçe öğretimi için Sait Faik Abasıyanık'ın “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyesinin B1 seviyesine sadeleştirilmesi. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 68–82.
- [4] Ayata Şenöz, C. (2005). *Metindilbilim ve Türkçe*. Multilingual.
- [5] Aytaş, G. (2017). Yabancılara Türkçe öğretiminde tiyatronun rolünü ortaya koyan ilk eserlerden “Nasreddin Hoca'nın Mansıbı” adlı tiyatro eseri. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken*, 9(2), 5–15.
- [6] Aziz, A., Fook, C. Y., & Alsree, Z. (2010). Scientific structural changes within texts of adapted reading materials. *English Language Teaching*, 3(4), 216–224.
- [7] Bahşi, N. ve Özen, M. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerin uyarlanması üzerine bir değerlendirme. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 9(1), 39–70. https://doi.org/10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v09i1002
- [8] Bakan, H. (2012). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, “Meserret Oteli”* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- [9] Bakan Aktaş, H. ve Ay, S. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğreti-

minde metin sadeleştirme üzerine bir eylem araştırması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(4), 934-954.

[10] Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 107–133.

[11] Council of Europe. (2018). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment: Companion volume with new descriptors*. Council of Europe.

[12] Cücenoglu, T. (1997). *Boyacı*. Mitos Boyut Yayınları.

[13] Demirel, İ. F. (2020a). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde B1 seviyesinde uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, 6(Kış) 7–32.

[14] Demirel, İ. F. (2020b). Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde metne müdahale: Uygulamalı bir değişrim örneği olarak “deneme”. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 5(2), 139–169.

[15] Dilidüzgün, Ş. (2008). *Türkçe öğretiminde metindilbilimsel bağlamda uygulamalı bir yaklaşım* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi.

[16] Dilidüzgün, Ş. ve Kuyumcu, N. (2013). Türkçe öğretiminde metindilbilimsel bir yaklaşım örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 38.

[17] Duman, A. (2003). Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretiminde metin seçimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 151–154.

[18] Durmuş, M. (2013). İkinci/yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları üzerine. *Bilig*, 65, 135–150.

[19] Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Ömer Seyfettin’in “Üç Nasihat” hikâyesinin yabancılara Türkçe öğretimi için sadeleştirme denemesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.

[20] Günay, D. (2007). *Metin-dilbilgisi*. Multilingual Yayınları.

[21] Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. Longman.

[22] İltar, L. ve Açık, F. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin türlerinin sınıflandırılması ve ders kitaplarında yer alan okuma me-

tinlerinin değerlendirilmesi. *Türkiyat Mecmuası*, 29(2), 311–345.

[23] Kara, H. (2019). *Sezgisel ve yapısal yaklaşımlar: Dil öğretiminde denge*. Eğitim Yayınları.

[24] Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi* (30. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.

[25] Kaya, M. ve Aşar, A. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin sadeleştirme üzerine yapılan çalışmalar üzerine bir inceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(2), 476-492.

[26] Kırbay, G. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde edebî metin kullanımı: Nasreddin Hoca fıkraları. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 7(2), 233–263. https://doi.org/10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v07i2004

[27] Kökcü, Ş. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirimine Ömer Seyfettin’in “Rüşvet” hikâyesi örneği. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, (22), 213-246.

[28] Krashen, S. (1992). The input hypothesis: An update. *Linguistics and language pedagogy: The state of the art*, 12(3), 409-431.

[29] Kutlu, İ. ve Çevik, A. (2024). Yabancılar Türkçe öğretiminde toplum dil bilgilisel yeterliliğin artırılmasına yönelik drama faaliyetleri. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 9(2), 159–185.

[30] Merriam, S. B. (2013). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (Revised and expanded edition). Jossey-Bass.

[31] Meskill, C. (2002). *Teaching and learning in real time: Media, technologies, and language acquisition*. Athelstan.

[32] Onan, B. (2003). Dil eğitiminin temel kavramlarından “yöntem” üzerine bir inceleme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 53-64.

[33] Özdemir, A., Özkan, T., Chiara, K., Demir, K., Kara, F. ve Kınıs, M. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sosyal etkinlikler: Tiyatro örneği ve uygulamanın öğrenci performansına etkisi. *Diyalog*, 2, 83–96.

[34] Sarıgül, İ. ve Bozkurt, B. Ü. (2026). Metin Değiştirim Tekniklerinin Okuduğunu Anlamaya Etkisi: Deneysel Bulgular. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 11(1), 203-234.

[35] Sever, S. (2008). *Eğitim ve bilimde Türkçe eğitimi* (Bildiri sunumu).

Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşunun 100'üncü Yılında Eğitim Kurultayı. Malatya.

[36] Wallace, C. (1992). *Reading*. Oxford University Press.

[37] Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

This study examines the process of adapting Tuncer Cücenoglu's play *Boyacı* ("The Painter") into an instructional material suitable for learners of Turkish as a foreign language at the B2 proficiency level. The study aims to demonstrate how theatrical texts, when systematically adapted, can function as both linguistic and cultural resources in foreign language education. The research is grounded in the principles of text linguistics and the action-oriented approach of the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), emphasizing the integration of language learning, communication, and cultural competence through meaningful interaction. The study adopts a qualitative research design and employs document analysis as its primary method. The data consist of the original theatrical text *Boyacı* and its adapted version developed for B2-level learners. The data were analyzed using descriptive analysis within a text-linguistic framework. The original text was first examined according to both micro- and macro-structural dimensions. At the micro level, the analysis focused on cohesion and coherence features such as reference, substitution, ellipsis, conjunction, and lexical relations. At the macro level, the analysis addressed broader textual components including theme, title, style, function, character interaction, and cultural context.

Based on this analysis, linguistic and cultural elements that might pose comprehension difficulties for B2-level learners—such as complex sentence structures, idiomatic expressions, and culturally embedded references—were identified. During the adaptation process, these elements were modified through simplification, explicitation, and restructuring strategies. Throughout this process, particular attention was paid to preserving the narrative flow, stylistic integrity, and communicative function of the original text. When culturally dense expressions were retained, explanatory additions were provided to ensure comprehensibility without compromising authenticity.

The adapted text was subsequently reanalyzed to assess its cohesion, coherence, and overall readability. The analysis indicated that the adapted version achieved a more balanced distribution of word classes and syntactic structures, thereby facilitating comprehension while maintaining the original meaning and communicative intent. In addition, the lexical and structural features of the adapted text were found to be largely consistent with the descriptors of the CEFR B2 level. Furthermore, expert evaluations from three specialists in Teaching Turkish as a Foreign Language were obtained, and the adapted text was revised in line with their feedback.

The adaptation process extended beyond linguistic modification and included the design of communicative classroom activities. Representative activities presented in this study were specifically designed to target the skill domains of reception, production, interaction, and mediation, in line with the action-oriented approach. Activities such as dramatization, job application form preparation, role-playing, and true–false exercises aim to support both written and oral language production. Several tasks also incorporate contextualized scenarios and visual prompts to enhance learner engagement and retention.

The findings demonstrate that theatrical texts offer significant advantages for language learning due to their dialogic structure, authentic communication patterns, and performative nature. Previous studies have highlighted that drama-based activities contribute to learner motivation and facilitate multidimensional learning through interactive and contextualized language use. In this respect, the adaptation of *Boyacı* represents a meaningful integration of literary aesthetics and communicative pedagogy. The adapted text not only supports linguistic development, particularly in comprehension and production skills, but also enhances learners' cultural awareness. Furthermore, the comparative analysis confirms that the adapted version preserves the thematic structure, communicative function, and stylistic coherence of the original text. Expert evaluations also indicate that the adapted text maintains content equivalence while improving accessibility for learners. A distinctive contribution of this study lies in its focus on theatrical texts, which remain relatively underexplored in the field of teaching Turkish as a foreign language. While previous adaptation studies have predominantly focused on narrative texts, this study highlights the pedagogical potential of dramatic texts as interactive and communicative learning materials.

In conclusion, the systematic adaptation of theatrical texts, supported by text-linguistic analysis and pedagogically grounded activity design, offers a robust and innovative approach to language teaching. The findings suggest that authentic literary works can be effectively transformed into instructional materials without losing their artistic and cultural value. This study encourages further research on drama-based materials and supports their integration into Turkish language teaching practices to enhance both linguistic competence and intercultural communication skills.